

Standard Ochrony Dziecka w Ośrodku Terapii Rodzin i Par w Gliwicach

Standard Ochrony Dziecka został opracowany przez Zespół Psychoterapeutów Ośrodka na Zebraniu w dniu 27 listopada 2023 roku (załącznik 1) w związku z ustawą z dnia 28 lipca 2023r. o zmianie ustawy – kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023, poz.1606) ze szczególnym uwzględnieniem rozdz.3 i 4 ustawy z 13 maja 2016r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

Ośrodek Terapii Rodzin i Par zajmuje się szeroko rozumianą pomocą psychoterapeutyczną w stosunku do osób w różnym wieku, przy czym głównym oddziaływaniem obejmuje pary i rodziny, a także osoby dorosłe. Dobro dzieci jako członków rodziny jest dla psychoterapeutów wartością nadrzędną.

1. Podstawowe terminy

Pracownikami Ośrodka Terapii Rodzin i Par są psychoterapeuci oraz pracownicy administracji i obsługi zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia oraz umowy cywilnoprawnej, a także stażyści odbywający praktyki zawodowe.

Dzieckiem jest każda osoba od urodzenia do ukończenia 18 roku życia.

Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, jego przedstawiciel ustawowy (rodzice/opiekun prawny) lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem dziecka jest także rodzic zastępczy. Zgoda rodziców dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. Brak zgody rodzica wyrażany jest pisemnie i skutecznie doręczony do Ośrodka. Rodzic zgadzający się na psychoterapię dziecka ma obowiązek poinformowania drugiego z rodziców.

Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, zagrożenie dobra dziecka lub zaniedbywanie go przez jego opiekunów.

Przemoc fizyczna to wszelkie celowe, intencjonalne działania wobec dziecka powodujące urazy na jego ciele np.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, itp.

Przemoc emocjonalna to intencjonalne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka np.: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości dziecka, niszczenie ważnych dla niego rzeczy lub zwierząt, nieposzanowanie granic prywatności, itp.

Zaniedbywanie to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych, takich jak właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja, jak i psychicznych jak poczucie bezpieczeństwa, doświadczania miłości i troski.

Wykorzystanie seksualne to każde zachowanie osoby starszej i silniejszej, które prowadzi do jej seksualnego podniecenia i zaspokojenia kosztem dziecka np.: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do

oglądania pornografii, dotykane miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykania sprawcy, różne formy stosunku seksualnego, itp.

Pod pojęciem cyberprzemocy należy rozumieć przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

2. Zasady bezpiecznych relacji psychoterapeuta-dziecko

Psychoterapeuta w codziennym kontakcie z małoletnimi klientami Ośrodka jest zobowiązany stosować się do zasad ujętych w Kodeksie Etycznym Psychoterapeuty PTP oraz standardów zgodnych ze stosowanym podejściem psychoterapeutycznym, dbać o poszanowanie nietykalności cielesnej oraz godności osoby małoletniej.

W obszarach kontaktu fizycznego poza podaniem ręki, spontanicznym przytuleniem się dziecka do dorosłego, dotykiem w trakcie zabaw grupowych oraz w sytuacji ratowania życia czy zdrowia, kontakt fizyczny z dzieckiem nie jest uzasadniony. Wyjątek stanowi też sytuacja, w której dziecko zagraża sobie lub innym, wtedy dopuszcza się kontakt fizyczny (w postaci adekwatnego przytrzymania).

Niedopuszczalne jest dotykane dziecka bez obecności rodzica w sytuacjach związanych z diagnozą stosowanie skracania dystansu, nieuzasadnionego dotyku, przemocy fizycznej erotyzacja relacji czy podejmowanie czynności seksualnych.

Podczas rozmowy z dzieckiem nie wolno stosować komunikatów złośliwych, wulgarnych, agresywnych, a komunikacja z dzieckiem nie może wzbudzać w nim poczucia winy, zagrożenia, obniżać poczucia własnej wartości, upokarzać, naruszać granic dziecka.

Podczas dyscyplinowania dziecka rozumianego jako stawianie granic, motywowanie do wykonywania zadań czy zmiany zachowania niepożądanego niedopuszczalne jest: upokarzanie, poniżanie, fizyczne zachowanie agresywne, w tym izolowanie, uniemożliwianie realizacji potrzeb fizjologicznych, wykorzystywanie przewagi psychicznej (wzbudzanie poczucia winy, krzyk, stosowanie gróźb).

3. Obowiązek informacyjny

W Ośrodku w miejscu widocznym dla rodziców/opiekunów oraz na stronie internetowej zamieszczone są informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji (w tym sytuacji zagrożenia przemocą lub wykorzystania lub powzięcia podejrzenia lub informacji o krzywdzeniu dziecka) wraz z danymi teled adresowymi. Znajduje się tam również skrócona informacja o przyjętych przez OTRIP standardach ochrony dziecka.

Przydatne adresy i numery telefonów:

116111 – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży;

800121212 – dziecięcy telefon zaufania, prowadzony przez Rzecznika Praw Dziecka.

800 100 100 – telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę - <https://fdds.pl> - organizacja w Polsce, która kompleksowo zajmuje się problematyką przemocy i wykorzystywania seksualnego dzieci.

4. Sposób reagowania w organizacji/instytucji na przypadki podejrzenia, że dziecko doświadcza krzywdzenia i zasady prowadzenia rejestru interwencji

Psychoterapeuta rozpoczyna procedurę ochrony dziecka w przypadku, gdy w trakcie wykonywania pracy w Ośrodku uzyska informacje o sytuacjach krzywdzenia małoletniego przez rodziców lub osoby trzecie, takich jak:

- gdy dziecko doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie,
- gdy doznaje przemocy domowej lub jest jej świadkiem,
- gdy doświadcza zaniedbania potrzeb życiowych lub doszło do innego zagrożenia dobra dziecka, a także nie jest jasne jak zakwalifikować zachowanie rodziców,
- gdy dziecko doświadcza przemocy ze strony pracowników Ośrodka.

Należy się spodziewać, że zgłoszenie pogorszy relację terapeutyczną i najprawdopodobniej uniemożliwi dalsze prowadzenie psychoterapii. Psychoterapeuta winien uznać dobro dziecka się za nadrzędne. Z tego powodu przed rozpoczęciem procedury zgłoszenia psychoterapeuta winien rozważyć, czy dalsze prowadzenie psychoterapii rokuje na ustanie przemocy/zaniedbanie/nadużycia i należyte ochronienie dziecka.

Procedura badania i zgłaszania przemocy/zaniedbanie/nadużycia wygląda w Ośrodku następująco:

Psychoterapeuta zgłasza Kierownikowi Ośrodka na piśmie zaistniałą sytuację lub sytuacje przemocy/zaniedbanie/nadużycia. Zgłoszenie winno zawierać dane osoby pokrzywdzonej, możliwie dokładny opis zgłaszanych sytuacji, dane osoby krzywdzącej (jeżeli są możliwe do pozyskania). Pismo jest sporządzone w dwóch egzemplarzach – na jednym z nich Kierownik Ośrodka pisemnie poświadcza odbiór zgłoszenia.

Kierownik Ośrodka ma obowiązek niezwłocznie, ale najpóźniej do 3 tygodni od otrzymania zgłoszenia zwołać Zespół do Rozpatrzenia Zgłoszonej Sprawy (takim zebraniem może być superwizja Zespołu Psychoterapeutów). Zespół protokołuje przebieg zebrania oraz wnioski z posiedzenia, które stanowią rekomendacje dla Kierownika Ośrodka dotyczące dalszego postępowania w sprawie.

W sytuacjach wątpliwych Kierownik może zasięgnąć porady prawnika, superwizora lub specjalistów z Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

Kierownik podejmuje decyzję dotyczącą dalszego postępowania. Należy się spodziewać jednej z trzech możliwości:

- decyzja o zgłoszeniu sprawy odpowiednim instytucjom;
- decyzja o czasowym wstrzymaniu zgłoszenia i zobowiązaniu terapeuty do uzyskania dokładniejszych informacji o zdarzeniu/zdarzeniach, których dotyczy sprawa;
- wstrzymanie się od zgłoszenia, gdyż uznaje, że dobro pacjenta wymaga dalszego prowadzenia terapii, a zgłoszenie naruszy sojusz terapeutyczny.

O swojej decyzji Kierownik informuje pisemnie terapeutę zgłaszającego, a ten potwierdza odbiór informacji na jednej kopii pisma (informacja jest sporządzona w dwóch egzemplarzach).

Jeżeli Kierownik wstrzymał się od zgłoszenia, ale terapeuta zgłaszający sprawę nie zgadza się z tą decyzją – może on sam zgłosić sprawę odpowiednim Instytucjom z pominięciem Kierownika Ośrodka, przy czym informuje o tym Kierownika na piśmie.

Całość przebiegu procedury jest dokumentowana, a dokumentacja jest przechowywana w siedzibie Ośrodka Terapii Rodzin i Par w Gliwicach przy ul. Zwycięstwa 31 – oficyna, parter.

W sytuacjach nagłych (np. zamiar samobójczy lub inne nagłe zagrożenie życia i/lub zdrowia dziecka) terapeuta dokonuje zgłoszenia samodzielnie i niezwłocznie (np. dzwoniąc pod nr alarmowy 112), o czym po fakcie informuje Kierownika Ośrodka na piśmie.

Osobą odpowiedzialną za dokonanie zgłoszenia, prawidłowy przebieg procedury i jej należyte dokumentowanie jest Kierownik Ośrodka – Ryszard Chłopek.

W sytuacjach nagłych osobą odpowiedzialną za zgłoszenie jest psychoterapeuta prowadzący klienta.

5. Plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

Plan wsparcia (plan naprawczy), czyli działania mające na celu wsparcie dziecka, które zostało pokrzywdzone.

W Ośrodku proponuje się następujące oddziaływania:

- zadbanie o dobrostan dziecka,
- przyjrzenie się czynnikom ryzyka krzywdzenia i podjęcie działań profilaktycznych,
- okazanie dziecku życzliwości, zainteresowanie jego samopoczuciem, wsparcie w powrocie do aktywności,
- podpowiedzenie rodzicom, w jakich instytucjach mogą otrzymać profesjonalne wsparcie psychologiczne dla dziecka, które tego potrzebuje.

6. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu

Osobą odpowiedzialną za bezpieczną rekrutację personelu jest Kierownik Ośrodka – Ryszard Chłopek, który w pierwszej kolejności dokonuje oceny przygotowania kandydatów do pracy na podstawie dokumentów potwierdzających posiadane wykształcenie.

Psychoterapeuci współpracujący oraz stażyści przed dopuszczeniem do wykonywania pracy będą sprawdzani, czy nie widnieją w Rejestrze Sprawców Przestępstw Seksualnych.

Osoby współpracujące z Ośrodkiem przed dopuszczeniem do wykonywania pracy mają obowiązek złożyć oświadczenia wynikające :

- informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV kodeksu karnego, w art. 189a i art 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- oświadczenie pod odpowiedzialnością karną, o krajach które zamieszkiwała przez ostatnie 20 lat. Jeśli osoba zamieszkiwała inny kraj musi dostarczyć stosowny dokument z rejestru karnego tego państwa.
- w przypadku braku stosownego rejestru osoba oświadcza pod odpowiedzialnością karną że nie była karana za przestępstwa ujęte w rozdziale XIX i XXV kodeksu karnego, w art. 189a i art 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie o z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

7. Zasady bezpiecznego korzystania z internetu i mediów elektronicznych

Na terenie Ośrodka dzieci mogą korzystać w Internecie i telefonów komórkowych tylko pod opieką rodziców/opiekunów prawnych.

Możliwość wykorzystania przez dziecko technologii komputerowej dopuszczalna jest wyłącznie w trakcie prowadzonej przez specjalistę diagnozy lub terapii.

W przypadku podejrzenia skrzywdzenia dziecka z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (korzystanie przez dziecko ze stron zawierających niebezpieczne treści, upublicznianie wizerunku dziecka w sposób krzywdzący lub ośmieszający go – cyberprzemoc) podejmuje się działania zgodnie z rozdziałem 4 niniejszego dokumentu.

8. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci

Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach zgodnych z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27.04.2016.

OTRIP posiada określoną Politykę Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych, która reguluje sposób zabezpieczania oraz warunki udostępniania i przetwarzania danych osobowych dziecka.

Pracownik Ośrodka ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.

Pracownik Ośrodka może wykorzystać informacje o dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości dziecka oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację dziecka.

Dane osobowe dziecka są udostępniane jedynie za zgodą Kierownika Ośrodka wyłącznie osobom uprawnionym i podmiotom na podstawie odrębnych przepisów.

Na terenie Ośrodka nie utrwała się wizerunku osób bez ich zgody. W przypadku dziecka wymagana jest zgoda rodzica/opiekuna prawnego.

9. Postanowienia końcowe.

Standardy Ochrony Dziecka będą weryfikowane raz w roku przez Zespół psychoterapeutów.